

6.1.2022

החלטה בעניינה של – ת.ז.

1. בתאריך 23.12.2021 התכנס בית הדין לערעורי משמעת של הטכניון בנוכחות הצדדים, ודן בערעור מטעם התביעה על החלטת בית הדין המשמעותי מיום 31.8.2021 בעניינה של ת.ז.

רקע

2. עניינו של הערעור שתי בחינות מקוונות שהסטודנטית נבחנה בהן בסמסטר חורף תשפ"א: מועד א' בקורס אלקטרוניקה פיסיקלית 044124 שהתקיים בתאריך 31.1.2021 (להלן: "הבחינה הראשונה"); ומועד א' בקורס מבוא למבני נתונים ואלגוריתמים 044268 שהתקיים בתאריך 9.2.2021 (להלן: "הבחינה השנייה").
3. בתאריך 18.4.2021 הגישה התובעת קובלנה נגד הסטודנטית, ובתאריך 7.6.2021 הגישה קובלנה מעודכנת.
4. הסטודנטית הואשמה בכך שבשתי הבחינות המשיכה לכתוב ולערוך את הפתרון לאחר הזמן שהוקצב לה (תוספת זמן של 25%). התובעת טענה כי בבחינה הראשונה הסטודנטית נראית בהקלטת הזום שהיא מבצעת הליך של סריקה, המשך כתיבה, סריקה, המשך כתיבה ורק לאחר שהעירו לה החלה בהגשה. ביחס לבחינה השנייה טענה התובעת שהסטודנטית נראית בהקלטה שהיא מבצעת סריקה, כתיבה, סריקה במספר מחזורים ואף מדברת. בנוסף, בבחינה זו הסטודנטית הגישה לאתר הקורס קובץ שונה מהקובץ שהגישה בדוא"ל. כמו כן, בבחינה השנייה הסטודנטית נבחנה עם אוזניות לסינון רעשים.
5. אי לכך הסטודנטית הואשמה בסעיף 4.1.1 ביחס לשתי הבחינות ("עשה, בהונאה או בדרך בלתי כשרה אחרת, מעשה על מנת לשפר ציון בבחינה... או על מנת להשיג יתרון אקדמי..."); ובסעיף 4.1.2 ביחס לבחינה השנייה (החזיק ברשותו... ציוד אסור בעת בחינה...).
6. בתאריך 23.8.2021 התקיים הדיון בבית הדין המשמעותי בפני הרכב תלתא, ופסק הדין ניתן, כאמור, ביום 31.8.2021.
7. בית הדין קמא הרשיע את הסטודנטית – בבחינה הראשונה – בעשיית מעשה בלתי כשר (כתיבה בבחינה לאחר המועד המותר) על מנת לשפר ציון בבחינה, לפי סעיף 4.1.1 לתקנון, והשית עליה עונשים של הפחתת הציון בבחינה ל-56 והרחקה על תנאי לשנה.
8. ביחס לבחינה השנייה זיכה בית הדין קמא את הסטודנטית מכל האישומים.
9. בתאריך 19.9.2021 הגישה התובעת ערעור על קולת העונש ביחס לבחינה הראשונה, ועל הזיכוי משני סעיפי האישום בבחינה השנייה.

דיון והכרעה

10. בתאריך 23.12.2021 קיימו דיון בנוכחות התובעת והסטודנטית. התרנו להוריה של הסטודנטית לנכוח בדיון כמשקיפים.

11. לאחר שעיינו בכלל הראיות וכתבי הטענות, ושמענו ברוב קשב את טענות הצדדים, החלטנו לקבל את הערעור באופן חלקי, כפי שיפורט להלן.

12. ככלל, ערכאת ערעור אינה נוטה להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו בערכאה קמא, אלא במקרים חריגים. כאשר מדובר בהסקת מסקנות מתוך חומר הראיות, אין לערכאה הדיונית יתרון של ממש על פני ערכאת הערעור, ולכן מידת ההתערבות תהא רבה יותר. בענייננו, לא מצאנו מקום להתערב בממצאי העובדתיים של הערכאה קמא, אך אנו סבורים כי ביחס לחלק מהקביעות העובדתיות שנקבעו היה מקום להסיק מסקנה שונה.

13. ביחס לבחינה הראשונה, בית הדין קמא קבע, כי "הסטודנטית נראתה בזום כותבת בבירור גם בזמן הסריקה".

בנוהל "בחינות מקוונות בסמסטר חורף תשפ"א" מיום 15.2.2021, נכתב בנספח א' – "הנחיות לנבחנים בבחינה מקוונת" (להלן: "ההנחיות לבחינה מקוונת"), בסעיף 28 תחת הכותרת "סיום הבחינה והגשתה", כלהלן: "בבחינות שהפתרון שלהם יוגש בכתב יד, בסוף הבחינה... עליכם לסרוק את כל גיליונות התשובה (כך שיצאו ברורים) ולהעלות אותם ל MOODLE ולדוא"ל שיימסר בטרם הבחינה (או לנהוג בהתאם להוראות אחרות שייתן מראש מורה הקורס). באחריותכם לוודא שכל הדפים נסרקו... בשלב זה תוכלו לעסוק אך ורק בסריקת הדפים ולא בעריכתם – כתיבה במהלך פרק זה עלולה להביא לפסילת הבחינה" (ההדגשות אינן במקור).

הסטודנטית הודתה כי כתבה במהלך הסריקה, אך טענה כי כתיבה זו נועדה להבהיר דברים שהיו כתובים באופן לא ברור; וכי פירשה את הצורך לדאוג לכך שהבחינה תצא ברורה בסריקה, בכך שעליה לכתוב את הדברים באופן ברור. בנוסף טענה הסטודנטית, כי סבלה ממיגרנה שגרמה לא לראות את כל הדף בבירור ולכן הכתיבה נראתה לה לא מספיק ברורה ומצריכה הדגשה.

בית הדין קמא דחה את טענתה של הסטודנטית והרשיע אותה בעבירה לפי סעיף 4.1.1 לתקנון.

14. ביחס לבחינה השנייה בית הדין קמא קבע, כי "אכן יש שוני בין שתי הגרסאות. כלומר, הסטודנטית כתבה משהו בנוסף... לאחר שתם מועד הבחינה". גם ביחס לבחינה זו הודתה הסטודנטית שכתבה במהלך הסריקה, וטענה כי חששה שהתשובה לא היתה מספיק ברורה, לכן הוסיפה משפט כדי לוודא שתשובתה ברורה (ובמקום אחר הודתה שמחקה קטע, לטענתה כדי לשפר את הקריאות). בית הדין קמא כתב בהחלטתו "התרשמנו מהתוספות הללו כי אין המדובר בהבדלים "טכניים" (נניח, תיקון שגיאת כתיב) אלא בתיקונים שנועדו "לשפר" באופן כזה או אחר את התשובה לבחינה, או את הרושם הכללי המתקבל ממנה". יחד עם זאת בית הדין קמא החליט לזכות את הסטודנטית מעבירה לפי סעיף 4.1.1 ביחס לבחינה זו.

15. החלטנו פה אחד להפוך את החלטתו של בית הדין קמא בעניין זה ולהרשיע את הסטודנטית בעבירה לפי סעיף 4.1.1 בבחינה השנייה.

לא מצאנו מקום להבחנה שעשה בית הדין קמא בין שתי הבחינות. אנו סבורים כי ההנחיות לבחינה מקוונת היו מאד ברורות לעניין זה ("בשלב זה תוכלו לעסוק אך ורק בסריקת הדפים ולא בעריכתם – כתיבה במהלך פרק זה עלולה להביא לפסילת הבחינה"). אין אנו מקבלים את פרשנותה של הסטודנטית ואת טענותיה בעניין זה. אחריותה לוודא שהסריקה ברורה מתייחסת לצילום הבחינה ולא לאפשרות

בית הדין לערעורים – משמעת סטודנטים, הטכניון

לשנות דברים בטקסט. כפי שקבע בית הדין קמא, לא מדובר בתיקון שגיאת כתיב או בהבדל טכני אחר, אלא בתיקון שנועד לשפר את התשובה. ההנחיות אוסרות בפירוש על כתיבה ועריכה, ואנו סבורים כי מדובר בקו אדום ברור, שכל סטודנט יית סבירה היה יכול וצריך להבין אותו. מעשיה של הסטודנטית, אם כן, נופלים לגדר סעיף 4.1.1 לתקנון הקובע כי עשה בדרך בלתי כשרה מעשה על מנת לשפר ציון או להשיג יתרון אקדמי – יהא המעשה עבירת משמעת.

יודגש, כי איננו מקבלים את הכרעתו של בית הדין קמא שקבע, כי "מדובר בעניין מינורי מאד, שלא מצדיק הרשעה". ודוק, בית הדין קמא כתב בהחלטתו: "יחד עם זאת, אין המדובר בשינויים מהותיים, ולא השתכנענו כי ההבדלים בגרסאות היו מהותיים עד כדי כך שהיו יכולים להביא לשינוי הציון בבחינה". לדידנו מדובר בשיקול שהיה צריך להישקל במסגרת גזר הדין ולא במסגרת הכרעת הדין. לעניין ההרשעה, אין נפקא מינה אם השינויים שעשתה הסטודנטית גרמו בפועל לשינוי הציון, אם לאו.

16. בנוגע לאישום בסעיף 4.1.2 ביחס לבחינה השנייה – שימוש באזניות לסינון רעש – לא מצאנו מקום להתערב בהכרעתו של בית הדין קמא ואנו מותירים את הזיכוי על כנו. בהנחיות לבחינה מקוונות נכתב בסעיף 8, כלהלן: "בזמן הבחינה לא תוכלו להשתמש באוזניות מכל סוג (פרט למי שקיבל אישור מיוחד לכך מדיקן לימודי הסמכה) ולא תוכלו להחזיק בקרבתכם מחשב או טלפון נוספים... מכשיר תקשורת מכל סוג שהוא, שעון חכם, מכשיר הקלטה או שמע. עם זאת, ניתן להשתמש באטמי אוזניים (ללא רכיבים אלקטרוניים), אולם באחריותכם להיות קשובים להוראות... ועליכם מוטל האחריות הבלעדית במקרה שלא תשמעו את הנחיות..." (ההדגשות אינן במקור).

אין מחלוקת בין הצדדים שה"אוזניות" שחבשה הסטודנטית לא הכילו רכיב אלקטרוני. אלא שהתובעת טענה שאוזניות מסוג זה דורשות אישור ממתאמת ההתאמות בלימודי הסמכה. בין הדין קמא קבע כי "לא השתכנענו שהאוזניות (או אטמי האוזניים המשוכללים) בהם השתמשה הסטודנטית היו אסורים לפי התקנון". גם אנו מחזיקים בעמדה זו. ההגדרה של אוזניות מתייחסת לאוזניות שמע, ויש להבחין בין אוזניות לבין אטמי אוזניים, משוכללים ככל שיהיו. הפירוש המילוני למילה "אוזניות" הוא "מכשיר שמצמידים לאוזניים כדי לשמוע סאונד באופן פרטי, כך שרק המאזין יוכל לשמוע את הצלילים"; או: "אוזניות הן מכשיר חשמלי שמרכיבים על האוזניים על מנת לשמוע דרכו צלילים". במקרה דנן, כאמור, אין חולק שהסטודנטית השתמשה במכשיר לסינון רעש שאינו מכיל רכיב אלקטרוני ועל כן אנו סבורים כי התנהלותה עולה בקנה אחד עם ההנחיות ואינה מהווה עבירה של שימוש בציוד אסור. למותר לציין כי יש לבחון כל מקרה לגופו ואין בקביעתנו כדי להוות תקדים.

גזר הדין

17. החלטנו פה אחד לדחות את ערעור התובעת על קולת העונש ביחס לבחינה הראשונה, ולהותיר על כנם את העונשים שגזר בית הדין קמא על הסטודנטית ביחס לבחינה זו, קרי: קביעת ציון 56 בבחינה לפי סעיף 12.15 לתקנון; והרחקה על תנאי לשנה לפי סעיפים 12.7 ו-12.16 לתקנון.

18. סעיף 12.18 לתקנון, שעניינו עונש מינימום, מתיר לבית הדין, מטעמים מיוחדים שיירשמו, שלא להטיל את עונש המינימום הקבוע לעבירות מסוג זה. בית הדין קמא הדגיש בהחלטתו כי השופטים התרשמו שפעולות הסטודנטית לא נעשו בזדון וניתן לכך משקל בגזר הדין.

בית הדין לערעורים – משמעת סטודנטים, הטכניון

אנו סבורים כי החלטתו של בית הדין קמא אינה חורגת ממתחם הענישה הסביר ולא מצאנו מקום להתערב בה. יתרה מכך, בעת כתיבת שורות אלה חלפה כמעט שנה ממועד ביצוע העבירה, והסטודנטית נמצאת כעת בשנה האחרונה ללימודיה. לקחנו גם בחשבון כי מדובר היה בבחינה השנייה המקוונת שביצעה הסטודנטית, בחינה שהיתה אמורה להתחיל בשעה 17:00 ועקב מיני תקלות טכניות התארכה עד לשעה 23:00 בלילה. גם בכך אין להקל ראש.

19. באשר לבחינה השנייה, החלטנו פה אחד שלא להשית את עונש המינימום הקבוע בסעיף 12.18 לתקנון, מהטעמים המיוחדים שיפורטו להלן. ראשית, אנו מקבלים את קביעתו של בית הדין קמא, כי ההבדלים בין הגרסאות לא היו משמעותיים וכי הסטודנטית לא פעלה מתוך כוונה להונות. לא התרשמנו, כפי שטענה התובעת, שמדובר בסטודנטית שביקשה לנצל את תנאי ההיבחנות המקוונת. לקחנו בחשבון גם את הנסיבות האישיות שהציגה בפנינו הסטודנטית, את חלופי הזמן מאז ביצוע העבירה, את היותה בשנה האחרונה ללימודיה ואת היותה סטודנטית מצטיינת. התובעת טענה כי הסטודנטית התנהלה בצורה "סדרתית" בשתי הבחינות, אך אנו סבורים כי יש לתת משקל לכך שהתלונה הוגשה (בחודש מרץ) רק לאחר הבחינה השנייה, ולא מדובר על מצב בו הסטודנטית קיבלה משוב שלילי על התנהלותה בבחינה הראשונה, והחליטה במודע להתנהג באותו אופן גם בבחינה השנייה. כמו כן, אנו סבורים כי יש לתת משקל גם לעונש ההרחקה על תנאי לשנה, שהושת על הסטודנטית בגין העבירה בבחינה הראשונה.

20. נוכח האמור לעיל החלטנו פה אחד, ביחס לבחינה השנייה, להשית על הסטודנטית עונש של נזיפה, לפי סעיף 12.1 לתקנון. בנוסף, החלטנו ברוב דעות (בניגוד לדעת המיעוט של פרופ' שלמה מורן), להשית על הסטודנטית עונש של 20 שעות עבודות לתועלת הציבור בטכניון, לפי סעיף 12.10 לתקנון, אותן תצטרך להשלים עד לסוף סמסטר אביב תשפ"ב.

21. מזכירת בית הדין המשמעתי תנחה את הסטודנטית היכן לבצע את העבודות.

שופט סטודנט ר.ד.ק

פרופ' יעל אלואיל

פרופ' שלמה מורן

Yael Alouil

Shlomo Moran